
Nieuwpoort - Wandelroute in de omgeving van de onderwaterzetting

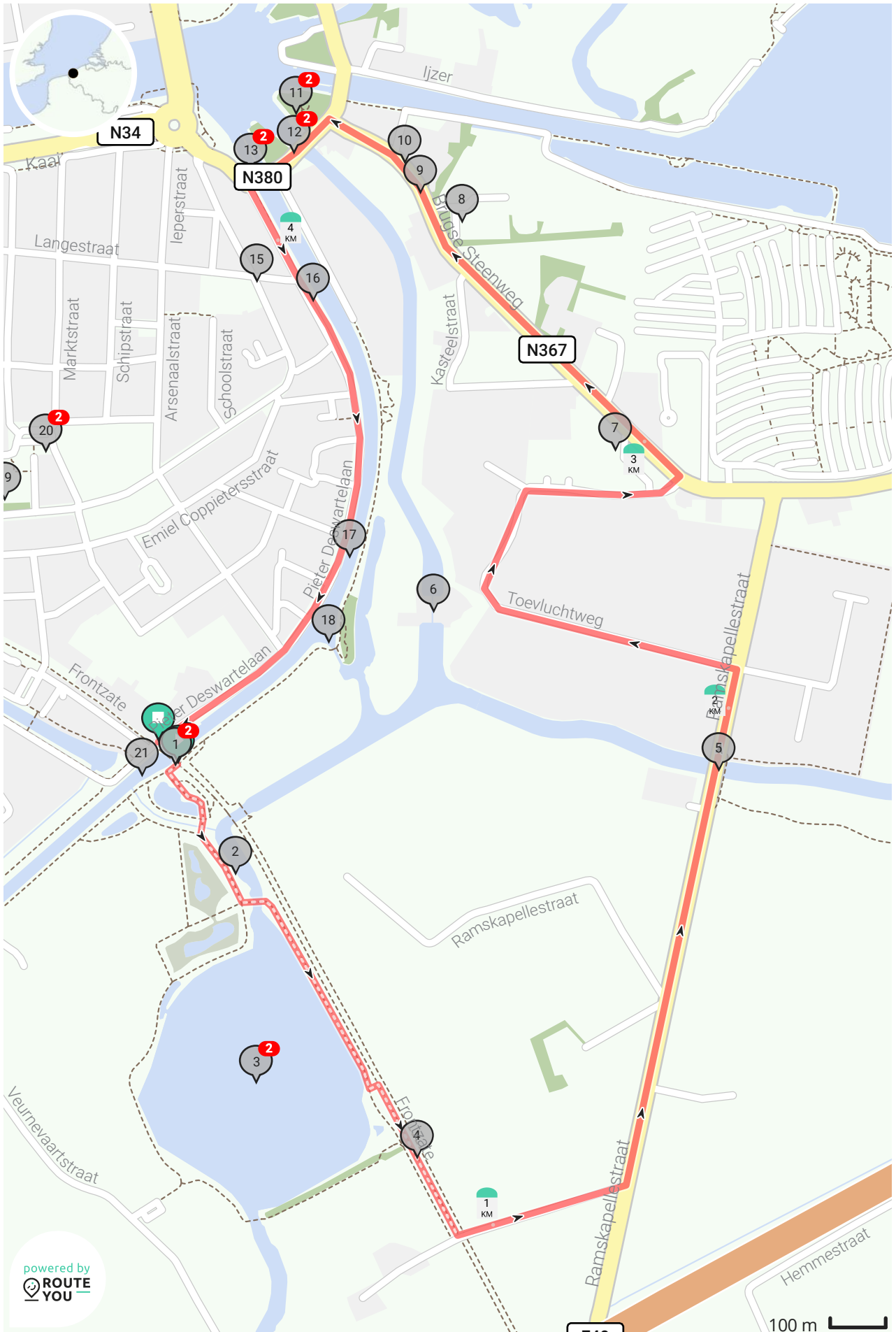
Deze route wordt jou aangeboden door

Heyde Etienne

---

powered by
 **ROUTE
YOU**

map data: © OpenStreetMap Contributors; Cartography: © RouteYou

Nieuwpoort - Wandelroute in de omgeving van de onderwaterzetting

→ Lengte: 5.0 km

↗ Stijging: 3 m

Ⓜ Moeilijkheidsgraad: 0/10

📍 8620 Nieuwpoort, België

📍 Pieter Deswartelaan, 8620 Nieuwpoort, België

Routebeschrijving

NIEUWPOORT IN DE OMGEVING VAN DE ONDERWATERZETTING

De wandelroute begint en eindigt aan de Spoorwegbrug over de Veurnevaart in de Pieter Deswartelaan. Ze loopt langs de fietsweg de Frontzate die een strategische rol speelde tijdens WO I en het provinciedomein de Koolhofput, een groene oase van rust, tot aan de Ramskapellestraat. Deze drukke verkeersweg leidt ons tot aan de Toevluchtweg en doorheen het industriepark Noord de Noordvaart. In een bocht, verborgen achter een ijzeren hek, ontwaart men het grootste pompemaal van Vlaanderen. De route gaat verder richting het sluisencomplex van Nieuwpoort, 'De Ganzepoot'. Deze plek speelde een cruciale rol tijdens de Eerste Wereldoorlog. In oktober 1914 zorgde het openen van de sluisen voor de onderwaterzetting van de IJzervlakte.

Bezienswaardigheden

De spoorwegbrug

- Afstand langs route: 0.0 km

Afbeelding 1: De spoorwegbrug (Bron: Heyde Etienne)

De spoorwegbrug over de Veurnevaart werd gedemonteerd en kreeg voorafgaand aan de

terugplaatsing op 12 juli 2018 een heuse opknappbeurt. De vernieuwde Frontzatebrug is open voor fietsers en voetgangers, zowel richting Diksmuide als Nieuwpoort-Stad.

Tekst Friede Lox

De mitrailleurpost Tobruk - Veurnevaart

- Afstand langs route: 0.0 km

Afbeelding 2: De mitrailleurpost Tobruk - Veurnevaart (Bron: Heyde Etienne)

De betonnen constructie in de berm, op de hoek van het veld net ten zuiden van de brug over de Veurnevaart, ter hoogte van de kruising van de zogenaamde "Frontzate" met de Pieter Deswartelaan is een Duitse mitrailleurpost Tobruk. Een Tobruk (soms ook geschreven als Tobroek) is een soort bunker. De naam is afgeleid van de plaats Tobroek in Libië, waar deze bouwwerken in 1941 voor het eerst werden gebouwd door het Italiaanse leger. Later werd het model, een gewapende betonnen gevechtsruimte met een 8-hoekig of rond gat aan de bovenzijde, overgenomen door de Duitsers en zo vanaf 1942 in Europa geïntroduceerd. De bunker werd meestal door twee personen bemand, en deed meestal dienst als observatiepost of mitrailleurpost met een mortierstandaard. Het bouwwerk kwam voor als losstaande constructie, maar ook als onderdeel van een grotere bunker.

Tekst Friede Lox

Een bunker in de spoorwegberm

- Afstand langs route: 0.23 km

Vermoedelijk gaat het hier om de restanten van een keuken, gelegen tussen de noordelijke uitloper van het spaarbekken "Koolhofput" en de voormalige spoorwegbedding. *Volg het paadje tussen de frontzateberm en de vijver tot aan het betonnen

Afbeelding 3: Een bunker in de spoorwegberm (Bron: Heyde Etienne)

rustpunt met infoborden over de Frontzate en haar strategische rol tijdens WO I en de Spoorlijn 74.

Tekst Friede Lox

Het provinciedomein 'Koolhofput'

- Afstand langs route: 0.46 km

Afbeelding 4: Het provinciedomein 'Koolhofput' (Bron: Heyde Etienne)

Het provinciedomein Koolhofput is gelegen op de grens van Nieuwpoort en Koksijde. Het grenst aan de Veurnevaart en aan de provinciale Groene As de Frontzate, de voormalige spoorwegbedding tussen Diksmuide en Nieuwpoort. Deze diepe waterput van 10 ha is ontstaan door uitgraving van zand voor de aanleg van de A18 (Jabbeke-Veurne-Calais). Intussen is de Koolhofput een pleisterplaats voor mens en dier geworden. Watervogels en vissen enerzijds, vissers, wandelaars en natuurliefhebbers anderzijds voelen er zich thuis. In het kader van de landinrichting werd de Koolhofput verder voorzien van observatiehutten, paaiplaatsen, een wandelpad en beplantingswerken. Ook de hengelsporters komen aan hun trekken met de aanleg van een hengelplatform en een parking. Vlakbij vind je enkele oorlogsrestanten uit de Eerste Wereldoorlog.

Tekst Friede Lox

Koolhofput Nieuwpoort geliefde plaats voor sportvissers

- Afstand langs route: 0.49 km

Afbeelding 5: Koolhofput Nieuwpoort geliefde plaats voor sportvissers (Bron: Heyde Etienne)

Koolhofput Nieuwpoort geliefde plaats voor sportvissers.

Rustige wandel- en picnicplaats.

Tekst Heyde Etienne

De spoorwegbedding Nieuwpoort – Diksmuide

- Afstand langs route: 0.8 km

Afbeelding 6: De spoorwegbedding Nieuwpoort – Diksmuide (Bron: Heyde Etienne)

De spoorwegbedding van de in 1974 gedesaffekteerde spoorlijn nummer 74 tussen Diksmuide en Nieuwpoort vormde het sluitstuk van de Belgische verdedigingslinie tegen het Duitse leger.

De Frontzate fiets- wandelweg Ramskapelle Dixmuide.

Tekst Friede Lox

De Noordvaart

- Afstand langs route: 1.91 km

De Noordvaart verzamelt al het water uit de

Afbeelding 7: De Noordvaart (Bron: Heyde Etienne)

Westkustpolders tussen de IJzer, de Veurnevaart en de Bergenvaart via de Slopgatvaart en de Grote Beverdijkvaart en vloeit zo doorheen de Overlaat van Veurne-Ambacht, de uitwateringssluis van de Noordvaart van het sluisencomplex 'de Ganzepoot' in de sluiskom om ten slotte afgevoerd te worden via de IJzer in de Noordzee.

Tekst Friede Lox

Het pompghemaal 'Veurne-Ambacht'

- Afstand langs route: 2.5 km

Afbeelding 8: Het pompghemaal 'Veurne-Ambacht' (Bron: Heyde Etienne)

Het pompghemaal bevat 5 automatisch werkende turbinepompen met elk een capaciteit van 5,5 m³/s. Deze pompen worden gestuurd op basis van een lokale waterpeiling. De totale capaciteit maakt van dit gemaal één van de grootste van Vlaanderen. Het water wordt verpompt naar een perskanaal waarin het water hoger komt dan de getijdenwerking van de zee. Bij laagtij op zee kan de Grote Beverdijkvaart ook gewoon uitstromen in zee langs het pompghemaal. Het pompghemaal wordt in opdracht van de VMM uitgebaut door de Polder Noordwatering Veurne.

Afbeelding 9: Het pompghemaal 'Veurne-Ambacht' (Bron: Heyde Etienne)

Tekst Friede Lox

De stedelijke begraafplaats

- Afstand langs route: 3.04 km

Afbeelding 10: De stedelijke begraafplaats (Bron: Heyde Etienne)

De stedelijke begraafplaats van Nieuwpoort, waar voor het eerst een overledene begraven werd op 3 november 1806, is gelegen ver buiten de bewoonde kern, op grondgebied van deelgemeente Sint-Joris. Deze begraafplaats van Nieuwpoort heeft sinds het begin van de 19de eeuw ook de evolutie gekend die men terugvindt op andere begraafplaatsen.

Tekst Friede Lox

Sport Vlaanderen Nieuwpoort

- Afstand langs route: 3.44 km

Sport Vlaanderen Nieuwpoort is één van de drie watersportcentra van Sport Vlaanderen. Je komt er vooral om te watersporten.

Tekst Friede Lox

Afbeelding 11: Sport Vlaanderen Nieuwpoort (Bron: Heyde Etienne)

Demarcatiepaal nummer 13

- Afstand langs route: 3.54 km

Afbeelding 12: Demarcatiepaal nummer 13 (Bron: Heyde Etienne)

De demarcatiepaal nummer 13 bij de waterloop Wittebrug herinnert aan de Slag aan de IJzer en de onderwaterzetting van de IJzervlakte eind oktober 1914. Deze paal is één van de 22 demarcatiepalen, die in de eerste helft van de jaren 1920 zijn geplaatst door de Touring Club de Belgique, ter markering van symbolische plaatsen langs de voormalige frontlijn uit de Eerste Wereldoorlog. Deze demarcatiepalen, naar een ontwerp van de Franse beeldhouwer Paul Moreau-Vauthier, werden in drie varianten uitgewerkt: een Belgisch, Frans en Brits model. Hier betreft het een Belgisch model. Het is een geprofileerde rozegranieten zuil op een betonnen sokkel geplaatst, met piramidale opbouw, bekroond met een gesculpteerde Belgische helm (Adrianmodel), waarop een kenteken met een leeuwenkop is aangebracht. De helm is omlijst met een lauwerkrans. Op de zuil is een reliëf uitgehouwen

met aan de linkerkant een veldfles en aan de rechterkant een ARS-gasmasker. Aan de vier hoeken is een handgranaat opgehangen aan een palmtak. Op de voorzijde staat bovenaan "NIEUWPORT", daaronder "HIER WERD DE OVERWELDIGER TOT STAAN GEBRACHT" (moeilijk leesbaar), en onderaan "Touring Club de Belgique - Don de la Flandre Orientale". Links "1914", rechts "1918". Afmetingen: H.125 x Br.75 x D.65cm. Uitvoering: onderaan links en rechts "Léon Telle, Granitier, Andlau, Alsace" (gesigneerd, maar moeilijk leesbaar); "Paul Moreau-Vauthier, Statuaire c" (gesigneerd).

Tekst Friede Lox

Wittebrug

- Afstand langs route: 3.59 km

Afbeelding 13: Wittebrug (Bron: Heyde Etienne)

De Wittebrug is een waterloop die de Kreek van Nieuwendamme via een duiker onder de Brugsesteenweg verbindt met de Noordvaart. Door het Springsas te openen zou het gebied ten zuiden van de IJzer onder water komen. Daar zouden eigen troepen (Fransen, Belgen) opgesteld worden. Schipper Hendrik Geeraert heeft daarop gewezen op 21 oktober 1914. De waterloop werd afgedamd. Als dat ter hoogte van de Wittebrug was, zou inundatie zich toch tot aan de Brugsesteenweg ten zuiden van de IJzer uitgestrekt hebben.

Tekst Friede Lox

Het IJzergedenkteken

- Afstand langs route: 3.77 km

Vorbij de oude loop van de IJzer (of Kreek van Nieuwendamme) en de huidige IJzer (met de lepersluis) staat het indrukwekkende

Afbeelding 14: Het Ijzergedenkteken (Bron: *Heyde Etienne*)

Ijzergedenkteken. Dit beeld van de Nieuwpoortse kunstenaar Pieter Braecke moest in het eeuwfeestjaar 1930 België voorstellen: een vrouw afgewend van de invaller uit het oosten, de kroon beschermend in de handen. De vier figuren tegen het voetstuk verbeelden de weerstand: een blinde, een gewonde, een zieke en een weerbare soldaat.

Tekst Friede Lox

Het gedenkteken voor luitenant Calberg

- Afstand langs route: 3.79 km

Afbeelding 15: Het gedenkteken voor luitenant Calberg (Bron: *Heyde Etienne*)

In het kleine park staat ook het eenvoudige gedenkteken van de Belgische genie, die bij het sluisencomplex het waterpeil van de inundatie in

stand moest houden. Het Luitenant Calberg monument is een gedenkteken voor een Belgische gevallen van de Eerste Wereldoorlog. Het is een anderhalve meter hoog rechthoekig bakstenen muurtje op een sokkel met ingemetselde hardstenen plaat met opschrift "ICI EST TOMBE LE 16 OCTOBRE 1917 LE LIEUTENANT DU GENIE BELGE LEOPOLD CALBERG DES SAPEURS PONTONNIERS R.I.P." Het gedenkteken werd opgericht door zijn nabestaanden bij het sluisencomplex van Nieuwpoort, de plaats waar hij diende en waar hij dodelijk getroffen werd. Het heeft een blijvende betekenis als voorbeeld van de wijze waarop de natie, de wapenmakers en nabestaanden omgingen en nog omgaan met het verlies van de vele beloftevolle jonge slachtoffers van de oorlog.

Tekst Friede Lox

De Noordvaart - Overlaat Veurne-Ambacht

- Afstand langs route: 3.8 km

Afbeelding 16: De Noordvaart - Overlaat Veurne-Ambacht (Bron: *Heyde Etienne*)

Afbeelding 17: De Noordvaart - Overlaat Veurne-Ambacht (Bron: *Heyde Etienne*)

De Overlaat van Veurne-Ambacht, is de uitwateringssluis van de Noordvaart. De Noordvaart verzamelt al het water van de polders tussen de IJzer, de Veurnevaart en de Bergenvaart. Ze wordt ook de Aflozingsvaart van Veurne-Ambacht genoemd. De

sluis is het tweede kunstwerk op 10 de Ganzepoot, komende van Nieuwpoort. Ze werd in 1875 als eerste kunstwerk van het moderniseringsprogramma in gebruik genomen. De sluis bestaat uit acht doorstroomopeningen, elk twee meter breed en drie en een halve meter hoog. Er is geen schutsluis vermits de Noordvaart niet gebruikt wordt voor scheepvaart.

Tekst Friede Lox

De Naamsteen

 - Afstand langs route: 3.82 km

Afbeelding 18: De Naamsteen (Bron: Heyde Etienne)

Vorbij de Noordvaart (Overlaat Veurne-Ambacht) staat de naamsteen die aan de inundatie herinnert. We staan voor één van de 25 ruitvormige stenen platen, opgericht door de provinciale overheid op plaatsen die een belangrijke rol speelden in de Eerste Wereldoorlog, maar waar tot dan toe geen gedenkteken opgericht was.

Tekst Friede Lox

De Veurnesluis en de uitwateringssluis

 - Afstand langs route: 3.88 km

Afbeelding 19: De Veurnesluis en de uitwateringssluis (Bron: Heyde Etienne)

De Veurnesluis op de Veurnevaart is het eerste

Afbeelding 20: De Veurnesluis en de uitwateringssluis (Bron: Heyde Etienne)

waterbouwkundig kunstwerk op de Ganzepoot bij de Belgische stad Nieuwpoort, komende van de stad. Het werd gebouwd in 1876. Het werk bestaat uit een schutsluis en een uitwateringssluis of overlaat. De schutsluis is acht en een halve meter breed. Ze geeft toegang tot de Nieuwpoort-Duinkerkevaart (de Nieuwpoort-Veurne-Duinkerkevaart), kortweg de Veurnevaart. De overlaat laat toe hemelwater af te voeren dat gevallen is in de polder van de Noordwatering Veurne en daar voorbij.

Tekst Friede Lox

Een gedenkplaat

 - Afstand langs route: 3.9 km

Afbeelding 21: Een gedenkplaat (Bron: Heyde Etienne)

Aan de overkant van de weg staat een gedenkplaat waar de militaire sluiswachters van de compagnie Sapeurs-Pontoniers een schuilplaats hadden. Ze

werd onthuld op 1 september 1957, net zoals de andere gelijkaardige gedenkplaten voor de Sapeurs-Pontoniers, die her en der in de stad Nieuwpoort werden opgehangen. De compagnie Sapeurs-Pontoniers werd opgericht op 2 september 1915. Zij stond in voor het onderhoud van de sluisen en de hydraulische inrichtingen van het Belgische front. Net zoals de andere gedenktekens in de omgeving van de 'Ganzepoot', werd ook dit gedenkteken in 1999 beschermd.

Tekst Friede Lox

Vismijn Nieuwpoort

- Afstand langs route: 3.9 km

Afbeelding 22: Vismijn Nieuwpoort (Bron: *Heyde Etienne*)

Vismijn Nieuwpoort

De eerste vismijn te Nieuwpoort 1908

“Op den 2en junius [1819] heeft men beginnen af te breeken het visch-kloktje. Dit torreken waer in was hangende een kloktje / die noch voortkomt van de torre der voormaelige kerke der religieusen Conceptionnissten / nonnekens / die gestaen heeft ter westzijde van de Kokstraete over het militair hospitaal / was dienende om wanneer er ter kaeijmijn verschen vist werd verkogt de koopers bij een te roepen, en was nog een van de 52 a 54 (70) torrekens die eertijds hebben gestaen op de stads-wallen of vesten dezer stede, en was geplaetst op den vesten ter kaeije, geevende op de Kokstraete. Men heeft dit kloktje dan geplaetst tusschen twee hooge staeken, staende boven de kaeij-poorte alwaer het heden [juni 1819]te zien is.”

Uit de “Beschryving der stad ende haven van

Nieuport...” van Joannes Rybens en Thomas De Roo (vader en zoon)

De tweede vismijn 1923 - 1924

Door de toeloop van vissers uit de Westkust, was er dus een vismijn nodig. Eerder zocht men nog zijn heil in vissersherbergen. Maar de roep om een vismijn steeg.

Een houten barak, die dienstdeed als vismijn, werd opgetrokken. Deze barak kwam dwars op de Kaai te staan, ter hoogte van de Kaaistraat. Groot was die niet.

Net zoals vóór 1914, kwam er een klokje op de vismijn te hangen. Telkens er een visverkoop plaatsgreep werd die geluid.

De derde vismijn 1927-1928

Door het plaatsen van hulpmotoren op de zeilboten werd de visaanvoer regelmatig, daar men minder afhankelijk werd van de weeromstandigheden. Ook groeide het aantal vissers uit De Panne en Oostduinkerke, die zich te Nieuwpoort kwamen vestigen, aan.

Er was dus nood aan een grotere vismijn.

In 1927-1928 werd een stenen vismijn gebouwd ter hoogte van de Kaaistraat, maar nu evenwijdig met de kaai.

De voorzijde van de mijn bestond uit een open palenconstructie. Het gedeelte waar de verkoopbeurten plaatsgrepen werd afgebakend met paaltjes en kettingen. Aan de achterzijde werd een ruimte als pakhuis en opslagplaats voorzien.

Ook hier kwam er een klokje te hangen.

De vierde vismijn 1945

September 1944 zag de bevrijding van Nieuwpoort. De Duitsers bliezen bij hun aftocht de kaaimuren op. De sluisen die de vlotkom op hoogwaterpeil hielden werden eveneens volledig vernield.

Slechts in het voorjaar van 1945 kwam de visserij weer op dreef. De zeemijnen maakten echter nog heel wat slachtoffers. In het eerste jaar na de bevrijding vonden 72 Vlaamse vissers een zeemansgraf.

Noodgedwongen meerden de vissers in het “bassin” (Vlotkom) aan, waar ook een tijdelijke vismijn werd opgetrokken. Het was een houten gebouwtje van 20 op 10 meter, betimmerd met golfplaten. Omdat de wind vrij spel had in het gammele vismijntje, kreeg het al spoedig de naam “t Stalletje van Bethlehem”. Sommigen spraken van het “blekken kot”. (Niet te verwarren met het blekken kot, dat jaren later, verder langs de havengeul kwam te staan en door de reddingsdienst gebruikt werd.

De kleine vismijn werd later verruimd met een 30

meter lange, metalen loods en aangebouwd bureau.

De vijfde vismijn 1953

De nieuwe vismijn werd op 25 mei 1953 officieel ingewijd. De Nieuwpoortse vloot telde toen 59 kleinere, houten kustvaartuigen met een globale tonnenmaat van 1400 ton.

Het gebouw dat in 1952 opgetrokken werd, had een lengte van 92 op 23 m. De verkoophal was toegankelijk via 14 ophaalbare poorten. Er waren ook negen grote en drie kleine pakhuizen.

De luifel aan de noordzijde was bedoeld om wat bescherming te bieden aan de vislossers.

In de 15 m hoge toren, met aan de vier zijden een elektrisch verlicht uurwerk, bevond zich een sirene die het begin van de verkoopsessies aankondigde.

In 1970 werd er gestart met een uitbreiding van 80 op 23 m. De visverkoophal verdubbelde zo in omvang. Er kwam ook een verdieping met drie zalen, nieuwe pakhuizen, twee doorgangen en een traphal bij.

Op 16 juni 1972 werd het nieuw gedeelte van de vismijn feestelijk ingewijd.

Grote bronzen gedenkplaten aan gevels

15 - Afstand langs route: 4.01 km

Afbeelding 23: Grote bronzen gedenkplaten aan gevels (Bron: Heyde Etienne)

Elke plaat geeft een schuilplaats weer van sectie behoorde tot de Section artistique de l'Armée Belge en ingekwartierd was bij de Sapeurs-Pontoniers, een genieeenheid die instond voor het onderhoud van sluizen en hydraulische inrichtingen van het Belgische front. De plaat is rechthoekig met een rondgebogen bovenzijde met vlakke uiteinden en een eenvoudige

omlijsting.
Tekst Friede Lox

Een grote bronzen gedenkplaat

16 - Afstand langs route: 4.11 km

Afbeelding 24: Een grote bronzen gedenkplaat (Bron: Heyde Etienne)

Aan één der gevels van het huis nummer 37 was een grote bronzen gedenkplaat bevestigd. Ze herinnerde aan de locatie van de schuilplaats van de kunstschilder Bastien, die behoorde tot de Section artistique de l'Armée Belge en ingekwartierd was bij de Sapeurs-Pontoniers, een genieeenheid die instond voor het onderhoud van sluizen en hydraulische inrichtingen van het Belgische front. De plaat is rechthoekig met een rondgebogen bovenzijde met vlakke uiteinden en een eenvoudige omlijsting.

Tekst Friede Lox

Pieter Deswartelaan

17 - Afstand langs route: 4.53 km

Afbeelding 25: Pieter Deswartelaan (Bron: Heyde Etienne)

De laan loopt langs de Veurnevaart. Ze is genoemd naar Pieter Deswarte (1838- 1914), stichter van de in 1969 gesloten scheikundige fabriek zogenaamd "Produits Chimiques". Deze fabriek werd afgebroken en vervangen door een modern gebouwencomplex.
Tekst Friede Lox

Het sas van Dierendonck

18

- Afstand langs route: 4.64 km

Afbeelding 26: Het sas van Dierendonck (Bron: *Heyde Etienne*)

Afbeelding 27: Het sas van Dierendonck (Bron: *Heyde Etienne*)

Het sas van Dierendonck is een waterbouwkundige constructie gebouwd omstreeks 1867 waarin een schutsluis en een uitwateringssluice worden gecombineerd en waarbij de waterhuishouding in twee aparte waternetten, enerzijds voor de scheepvaart en anderzijds voor het polderbeheer, kan worden georganiseerd. Het sas maakt hierbij de verbinding tussen het bovenliggende scheepvaartwaternet (bestaande uit het Kanaal Duinkerke-Nieuwpoort en de IJzer, de Lovaart en het Kanaal Nieuwpoort-Plassendale en het onderliggende polderwaterloopenet van de Noordwatering Veurne (onder meer bestaande uit de Noordvaart of Veurne-Ambachtvaart, de Slijkvaart of Oostvaart en de Koolhofvaart). Het sas is beschermd als monument Sas van Dierendonck sinds 03-03-2015.

(Bron: inventaris bouwkundig erfgoed \ geheel \ bouwkundig geheel)

Onze-Lieve-Vrouwekerk te Nieuwpoort

19

- Afstand langs route: 4.96 km

Afbeelding 28: Onze-Lieve-Vrouwekerk te Nieuwpoort (Bron: *Heyde Etienne*)

Nadat in 431 Maria was uitgeroepen tot 'Moeder van God' verzezen er nagenoeg in alle steden van Europa Maria- of Onze-Lieve-Vrouwekerken.

De hoofdkerk van Nieuwpoort, de Onze-Lieve-Vrouwekerk staat bij het Marktplein. Het eigenlijke kerkgebouw werd na de complete verwoesting door beschieting in WO I, weer opgebouwd tussen 1920 en 1923 in de toestand van na de restauratie van rond de eeuwwisseling (1899 - 1905). Uit deze restauratie is aan de zuidzijde van de kerk een stuk zuil overgebleven, die ook nu nog herinnert aan de vierde kerkbeuk die in 1834 werd afgebroken.

De kerktoren (eigenlijk een beiaardtoren eigendom van de stad) dateert van een nog latere periode. In 1952 voltooid, herbergt deze toren nu de beiaard. Vóór de Eerste Wereldoorlog stond hier een renaissancetoren uit de 17de eeuw die echter volledig vernield werd.

Bouwgeschiedenis :

1165 - Er wordt een kapel opgericht onder het patronaatschap van de Sint-Niklaasabdij van Veurne. Deze groeit vlug uit tot een éénbeukig Romaans kruiskerkje met hoofdbeuk, transeptarmen en koor.

1300-1325 - Het koor wordt tot een driebeukig hallekoor vergroot. De vlakke sluiting blijft echter behouden en vormt een stilistische reminiscentie aan de Romaanse architectuur.

15de eeuw - De benedenkerk wordt tot drie gelijkwaardige hallen in gotische stijl vergroot.

16-18de eeuw - In deze periode worden een aantal veranderingen en verbouwingen uitgevoerd, die echter naderhand weer teniet gedaan worden. Zo fungeert de brede dwarsbeuk enige tijd als hoofdbeuk met een ingangsportaal aan de noordzijde en een vijfzijdig koor aan de zuidkant.

1631 - De bouw van de renaissance-toren in het zuidoosten wordt gestart, maar verder dan de

Onze-Lieve-Vrouwekerk

vierzijdige onderbouw geraakt men niet.

1735 - De toren wordt "barok" voltooid met een achtkantige bovenbouw en een helmvormige spits.

1914-18 - Tijdens de Eerste Wereldoorlog wordt de Onze-Lieve-Vrouwekerk volledig verwoest.

1922 - Met uitzondering van de toren wordt de gotische hallenkerk historiërend heropgebouwd. J. Viérin uit Brugge is de architect.

1946 - Herstelling van de schade na de brand van 1940 en 1944 toen de daken en de gewelven instortten.

1952 - Ten noorden van de noordelijke dwarsarm bouwt men een vrijstaande neogotische toren, naar een ontwerp van de architecten J. en L. Viérin.

2013 - Renovatie buitenkant.

Stadhuis Nieuwpoort

20 - Afstand langs route: 4.96 km

Afbeelding 29: Stadhuis Nieuwpoort (Bron: *Heyde Etienne*)

Stadhuis Nieuwpoort

Het Stadhuis dateert in zijn huidige vorm in Vlaamse neo-rennaissance uit 1922. Op het gelijkvloers is o.a. de dienst Toerisme onderbracht. Het vroegere stadhuis, aan de Langestraat, doet thans dienst als politie-commissariaat.

Het huidige stadhuis, palend aan de zuidkant van het Marktplein, dateert uit 1922 (cfr. ankerdatering op de zuidgevel). Bij de wederopbouw na de Eerste Wereldoorlog streefde men er naar om alle belangrijke openbare gebouwen nabij het marktplein te concentreren. Voor de bouw van het nieuwe stadhuis dienden daarom liefst vier handelaarsgezinnen hun woning te ontruimen. Het stadhuis huisvest thans, naast de stedelijke administratieve diensten, het toerisme kantoor. Het interieur bevat een rijke verzameling kunstwerken waaronder etsen, tekeningen, aquarellen, schilderijen en beelden. Bouwkundig behoort dit stadhuis tot de

neo-vlaamse renaissance. Boven de korfboogdeur is het vroegere wapenschild van de stad aangebracht. Het bestaat uit de afbeelding van een ploegende boer en een visser met anker. Bovenaan wordt de Latijnse benaming van de stad, nl. "Novus Portus" vermeld.

In het midden van het Marktplein bevindt zich een arduinen steen met de aanhef van de Stadskeure van Nieuwpoort, uitgekapt door W. Vermandere. Deze Vrijheidskeure werd aan Nieuwpoort verleend door Filips van de Elzas, graaf van Vlaanderen in 1163. De toekenning van een Stadskeure betekende voor Nieuwpoort een volledige autonomie op bestuurlijk, fiscaal en juridisch vlak. Deze Keure is het bewijs van het belang van Nieuwpoort door de eeuwen heen.

Halle Nieuwpoort

20 - Afstand langs route: 4.96 km

Afbeelding 30: Halle Nieuwpoort (Bron: *Heyde Etienne*)

Halle Nieuwpoort

De Nieuwpoortse Halle, beter bekend onder de naam Stadshalle. Dit gebouw werd geklasseerd met K.B. van 25 maart 1938. Men neemt aan dat er op dezelfde plaats sinds 1280 een Halle stond. Dit beklemtoont duidelijk het bloeiende handelsverleden van de kuststad.

De Halle werd in de loop der tijd meermaals verwoest. De laatste verwoesting dateert uit de Eerste Wereldoorlog. Nadien werd de Stadshalle in zijn oorspronkelijke stijl en met de oorspronkelijke materialen heropgebouwd in 1920. In het recente verleden waren er verschillende musea in ondergebracht, maar na de laatste restauratie in 1999 doet de Halle nu nog enkel dienst als tijdelijke expositieruimte en vormt het een uitgelezen decor voor feestelijke ontvangsten door het stadsbestuur.

Het Kanaal Nieuwpoort-Duinkerke (de Veurnevaart)

21

- Afstand langs route: 4.96 km

Afbeelding 31: Het Kanaal Nieuwpoort-Duinkerke (de Veurnevaart) (Bron: *Heyde Etienne*)

De Veurnevaart begint in Nieuwpoort aan het Veurnesas of de Veurnesluis, een onderdeel van de zogenaamde Ganzepoot aan de IJzer, waar het verbinding maakt met de IJzer, de Noordzee en de Plassendalevaart. De Veurnevaart loopt van Nieuwpoort oostwaarts, via Wulpen langs Adinkerke naar de stad Veurne. Na bijna 19 kilometer op Belgisch grondgebied stroomt de vaart verder in Frankrijk, langs Bray-Dunes en Zuidkote tot in Duinkerke.

De verbreding verdieping en rechtekking begon in 1639 ... Er was reeds een waterweg gedeeltelijk via de Venepe (Koolhofvaart) en Langelis vanaf Wulpen (die kwam van Frankrijk via Adinkerke).

Tekst: Friede Lox

Vind de route op RouteYou

Bekijk op mobiel

&rysvnd